

Posudek vedoucí diplomové práce

Autorka: Bc. Veronika Hanušová

Název práce: Potřeby učitelů na ZŠ v různých životních etapách jejich profesní dráhy

Vedoucí DP: Mgr. Eliška Hudcová, Ph.D.

Oponent DP: doc. Mgr. Michal Kaplánek, Th.D.

Kritéria hodnocení:	Hodnocení (1 – 4): 1 = nejlepší 4 = nejhorší (neprospěl/a)
Zdůvodnění relevance tématu vzhledem k oboru Komunitní krizová a pastorační práce-Diakonika <i>Je téma relevantní vzhledem k oboru? Je dobře zdůvodněno?</i>	1-2
<p><i>Potřeby učitelů na ZŠ v různých životních etapách jejich profesní dráhy</i>, tento název nese diplomová práce Veroniky Hanušové, která jejím sepsáním prokazuje svou schopnost pracovat s odbornými texty, porozumět jim, uvést do kontextu, vést výzkum, kterému dokáže navrhnout vhodnou metodologii pro dosažení vybraných cílů.</p> <p>Diplomová práce se zaměřuje na zjišťování (vyšších a spirituálních) potřeb učitelů na základní škole, a to prostřednictvím jak naznačené teorie, tak kvalitativní metodou polostrukturovaného rozhovoru.</p> <p>Učitelské povolání autorka řadí mezi náročné pomáhající profese. Učitelé se dostávají do obtížných situací, které musí řešit, adekvátně na ně reagovat, neublížit žákům, rodičům, kolektivu, ani sobě. Ve své profesi nachází smysl, ale zároveň mají naplněné i nenaplněné potřeby. Autorka chtěla zjistit, co jim dává sílu řešit těžké situace, do nichž vstupují, jak své síly obnovují a jak se situace liší dle jejich vlastní životní situace a etapy.</p> <p>V tomto smyslu, v přicházejících a odcházejících krizích, v radostech i strastech, se volba tématu váže ke studovanému oboru, ze kterého čerpá poznatky a přináší mu nové vhledy. V úvodní části DP je popsána motivace pro její sepsání i inspirace hermeneutickým poznáním, které nabádá nezůstávat na povrchu, ale odkrývat významy v jejich mnoha vrstvách.</p>	
Kvalita teoretického/konceptuálního rámce práce <i>Nakolik je obsah rámce relevantní vzhledem k tématu práce? Do jaké míry byla studovaná literatura představena přehledně a kriticky? Byla použita zahraniční literatura?</i>	1
<p>Autorka ve své diplomové práci postupuje pro dosažení svých cílů od části teoretické, přes metodologickou včetně etiky výzkumu, po část badatelsko-analytickou. V teoretické části uvádí čtenáře do myšlenkového rámce, který následně slouží jako matrix pro zpracování výsledků výzkumu – polostrukturovaných rozhovorů s vybranými učiteli základní školy. Obsahem je definice potřeb, kde využívá slovníkových vymezení, ale také čerpá z adekvátní odborně zaměřené literatury. Soustředí se na klasifikaci potřeb, přičemž vychází z autorů A.H. Maslowa a V. Franklea. Zvláště autorka rozpracovává spirituální dimenzi jako specifickou potřebu, která stojí v ústředí jejího výzkumného zájmu. Od ní přechází k potřebě smyslu, kterou uvádí Frankl. V závěru teoretické části autorka shrnuje, které z popsaných teoretických přístupů využije v empirické části především, což usnadňuje sledování autorčina myšlenkového postupu.</p> <p>Teoretická část dále uvádí do kontextu učitelské profese a náročných životních situací, do nichž se může učitel dostávat, což odkazuje ke studovanému oboru Komunitní krizová a pastorační práce, neboť učitel ve škole jen vzácně může být odkázán sám na sebe, ba naopak případnými krizemi prochází s kolektivem učitelů za zády/vedle sebe. Autorka také uvádí několik nedávných výzkumů zaměřených na potřeby učitelů, v nichž jsou některé výsledky obdobné jako autorčina zjištění.</p> <p>V poslední části teoretické části DP Veronika Hanušová popisuje vybrané životní etapy s vazbou na věkové kategorie respondentů, aby čtenáři osvětlila, co je s tou kterou obvykle spojováno za zkušenosti, očekávání, situace.</p>	

**Studijní program Teologie
Evangelická teologická fakulta
Univerzita Karlova**

<p>Všechny části jsou zpracovány důkladně a důsledně za použití převážně české literatury, ale objevují se i cizojazyčné texty. Autorka se přímo nevyjadřuje k volbě vybrané literatury, ale ta je relevantní s vazbou na téma práce i studovaný obor.</p>	
<p>Formulace cílů, výzkumných otázek či hypotéz <i>Jsou dostatečně konkrétní a jasné? Odpovídají tématu práce a jejímu teoretickému/konceptuálnímu rámci?</i></p>	1
<p>Autorka chtěla ve své diplomové práci jak v teorii, tak prostřednictvím kvalitativního výzkumu zjistit, jaké jsou potřeby učitelů na základní škole se zaměřením na vyšší potřeby, různé životní situace a profesní etapy. Na základě rozhovorů s učiteli z vybraných skupin zjišťovala, co je pro ně důležité, co jim dává smysl, kde berou pro svou práci energii, co v jaké etapě potřebovali a co by uvítali nyní.</p> <p>Tyto cíle odpovídají vybranému zpracovávanému tématu a rovněž konceptuálními rámci, který si studentka vybrala, a tím jsou klasické klasifikace lidských potřeb A.H. Maslowa a V. Frankla a inspirace spirituálními potřebami od více autorů. Autorka odkazuje na hermeneutické porozumění, tedy snaží se o výklad, správné porozumění tomu, co její komunikační partneři, které dlouhodobě zná ze své profese, říkají a čemu přikládají jaký význam.</p> <p>Aby dosáhla svých cílů, formuluje pět elementárních výzkumných otázek (s. 58-59), které jí pomohly vytvořit strukturu rozhovoru k následné analýze. Cíle jsou konkrétní a jasné.</p>	
<p>Metody získávání a analýzy dat a jejich použití <i>Je vhodně zvolen, zdůvodněn a v průběhu výzkumu realizován design výzkumu/výzkumný rámec? Jsou využité techniky sběru dat, vzorek a metody analýzy dat dobře popsány, zdůvodněny a realizovány v rámci výzkumu vzhledem k výzkumným otázkám? Jsou diskutovány limity výzkumu a jeho etické aspekty?</i></p>	1
<p>Metodologická část diplomové práce je pečlivě zpracována, a to jak co do zvolené metody a jejího zdůvodnění, výzkumného vzorku, metody sběru dat, struktury rozhovoru (s. 63-64), průběhu rozhovoru. Autorka neopomíná ani etický aspekt výzkumu a jeho omezení. Celá metodologická část je psaná až učebnicovou formou, aby případný další výzkum byl replikovatelný a reliabilní. DP by neškodilo, kdyby tato část byla o něco kratší, ale velmi oceňuji autorčinu snahu postihnout důležité momenty výzkumu a správné nastavení metodologie.</p>	
<p>Kvalita závěrů práce <i>Byly naplněny praktické nebo teoretické cíle a zodpovězeny výzkumné otázky práce? Jak byla formulována praktická doporučení, pokud byla cílem práce?</i></p>	1-2
<p>Autorka vyabstrahovala z deseti hloubkových polostrukturovaných rozhovorů sedm základních kategorií, kterým se postupně věnuje. V každé kategorii přitom uvádí výpovědi učitelů s ohledem na životní situaci a profesní etapu, ve které se právě respondenti nacházeli. V analýze se neopomíná vracet k vybranému teoretickému rámci a odborné literatuře, ze které vycházela. Zjištění více méně korespondují s tím, co uvádí teorie, pro učitele je důležitá smysluplnost profese, ocenění od žáků i rodičů dětí, respekt, přičemž každá věková skupina se v potřebách mírně liší. Závěry nejsou až tak překvapivé. Přínos práce stojí především v jejím detailním zpracování a promyšlení nejrůznějších aspektů potřeb v nastavené mřížce. Může být příspěvkem k dosud málo saturované literatuře o potřebách učitelů a hledání toho, co by potřeby naplnilo.</p> <p>Výsledkem práce je také konstatování a autorčina reflexe toho, že bylo pro učitele důležité mít prostor hovořit o svých potřebách a tématech, pro která nemají během pracovního týdne dostatek prostoru. Některé dotazy je přivedly k hlubšímu zamyšlení.</p> <p>Bylo by zajímavé srovnat, jestli se liší potřeby učitelů na vyšších úrovních vzdělávacího systému, nebo zaměstnanců v jiných pomáhajících profesích, aby se vyjevila specifická školního prostředí. Stálo by také za to použít novější typologii potřeb, nebo hlouběji rozvinout otázky po spiritualitě a potřebách duše. Ale to by bylo na jinou práci.</p>	
<p>Práce se zdroji <i>Je v práci dodržen jednotný standard odkazů na literaturu a prameny? Byly v práci použity zdroje uvedené na seznamu použité literatury a pramenů?</i></p>	1

**Studijní program Teologie
Evangelická teologická fakulta
Univerzita Karlova**

Autorka používá jednotný způsob odkazování na literaturu pod čarou. Využívá adekvátní literaturu, všechny použité zdroje jsou uvedeny v seznamu. Autorka dobře pracuje s vlastními primárními daty.

Struktura práce, formulační a gramatická úroveň, grafická úprava

1-2

Je práce vhodně strukturovaná? Odpovídá formulační i gramatická úroveň bakalářské práci?

Struktura diplomové práce je logicky nastavena, nemám co dodat ke grafické úpravě a gramatické úrovni jazyka. Ač jsou myšlenky dobře řazeny, někdy formulacím chybí drobná jiskra, která by pomohla zbavit text mírné rigidity (v některých odstavcích by bylo možné volit víc synonym (namátkou na s. 15 slovo „etapa“). Podobné je to u častějšího opakování cílů, závěrů, jako by se studentka potřebovala stále ujišťovat, že postupuje správně a její kroky může sledovat i čtenář. Týká se to však jen některých částí a ty neubírají nic na kvalitě celé práce.

Diplomová práce obsahuje několik příloh, v nichž může čtenář nahlédnout dotazník s připravenými otázkami a také tzv. pasportizační tabulky, které podávají základní charakteristiku komunikačních partnerů. Dodávají celé práci na kvalitě a odborný punc.

Diplomová práce dále překročila standardní délku normostran doporučenou pro tento typ akademického výstupu. Jistě bude důvodem „nadšení“ zjištěními jak v teorii, tak v samotných rozhovorech. Některé části by bylo možné přece jen zkrátit (např. kap. 2.2 mohla být integrována do kap. 2.3, možné bylo zkrátit metodologickou část), ale opět se celkově jedná o drobnosti.

Celková známka před obhajobou:

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě jako výbornou se známkou A-B v závislosti na obhajobě

Otázky k obhajobě:

1. Ke zpracování diplomové práce jste přistoupila s velkou poctivostí a nadšením. Překvapilo Vás skutečně v rozhovorech něco, co jste neočekávala/nepředpokládala?
2. V rozhovorech jste identifikovala opakující se velmi konkrétní potřebu speciální (relaxační) místnosti pro učitele. Jaký je další vývoj této myšlenky?

Celkové vyjádření:

Diplomová práce s názvem *Potřeby učitelů na ZŠ v různých životních etapách jejich profesní dráhy* dává určitě nahlédnout o něco více pod pokličku (vnitřního) světa učitelů, což se autorce podařilo díky její osobnosti, důvěryhodnosti, transparentnosti, životní zralosti a talentu naslouchat. Podařilo se jí to díky tomu, že respondenti byli zároveň kolegové. O to přínosnější může být tento hlubší vhled, protože poskytuje důvěryhodnější odraz skutečnosti, než kdyby do prostředí vstupoval někdo zcela neznám. Tato pozice výzkumnice na druhou stranu způsobuje zkreslení a ovlivňuje výpovědi, přesto snad v pozitivním smyslu. Autorka se hodně fixovala na potřeby popsané Franklem a Maslowem. Zároveň se tyto potřeby často překrývají a tak je obtížnější vytvořit jasné kategorie. I výpovědi učitelů mohou být použity pro více kategorií. Je výtečné, že Veronika Hanušová dokázala motivovat respondenty k otevřenosti a k nalezení nástroje (prostředku), který by pomohl jejich potřeby naplnit (relaxační místnost). Zajímavý je i průřez napříč životními situacemi/etapami v profesní dráze učitelů, který ukazuje, že nikdo není stejný, že jednotlivé situace vyžadují jiné potřeby a odpovědi na potřeby. Diplomová práce Veroniky Hanušové je drobným střípkem do porozumění učitelské profesi, kterou společnost bezpodmínečně

**Studijní program Teologie
Evangelická teologická fakulta
Univerzita Karlova**

potřebuje pro růst a zrání dalších generací vzdělaných jedinců. Proto je třeba učitele je podporovat, znát jejich potřeby a umět na ně včas a adekvátně reagovat.

V Mladé Boleslavi dne 6.6.2023

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized cursive letters, positioned above a dotted line.

Podpis vedoucí práce